Hogyan használjuk a tananyagot a tanteremben?

Tanári útmutató lépésről lépésre

Co-funded by
the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

TARTALOM JEGYZÉK

01 Bevezetés

14 1. fejezet: Az önismeret felfedezése

26 2. fejezet: Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

40 3. fejezet: Nézőpontváltás

52 4. fejezet: Ítéletalkotás és az állás-pontunk melletti kiállás

65 5. fejezet: Az előítéletek kezelése

75 6. fejezet: Lépjünk a tettek mezejére

84 Összefoglalás

Hogyan használjuk a tananyagot a tanteremben? Tanári útmutató lépésről lépésre

Ez az útmutató azért készült, hogy segítséget nyújtson a Together4Change projekt tantermi megvalósításában. A benne foglalt pedagógiai ajánlás a Change Project kurzusra és a U-Change projekt tapasztalataira épül, de kiegészítettük olyan fejlesztésekkel is, amelyeknek az alapját a Change projektben részt vevő tanároktól és partnerektől kapott visszajelzések képezték.

Ezen kívül a tananyag migrációs háttérrel rendelkező személyek nézőpontjait is magában foglalja, hogy az anyagok és a használt terminológia megfelelőek és relevánsak legyenek.

Arra törekedtünk, hogy a pedagógiai ajánlás rugalmasan adaptálható legyen a legkülönbözőbb tantermi környezetekre – ha pedig a tanárnak specifikusabb anyagokra vagy tanácsokra van szüksége, mindig számíthat a nemzeti Together4Change projektpartnerre.

Co-funded by the European Union

A Together4Change háttere

A jelen tanári útmutatóban felvázolt pedagógiai tananyag a Together4Change projekt részét képezi. A Together4Change kezdeményezés célja a szemléletformálás és a kritikus gondolkodási készségek fejlesztése az iskolában oly módon, amely egyúttal a migránsok és a menekültek integrációját is elősegíti. A projekt arra ösztönzi a tanulókat, hogy migránsokkal és menekültekkel együttműködve szolidaritási tevékenységekben vegyenek részt iskolájukban és helyi közösségeikben.

A tevékeny részvétel lehetőségének folyamatos megteremtése révén a Together4Change hozzájárul az akadályok lebontásához, valamint az elfogadás és az empátia erősödéséhez. Ezek az interakciók közös szemléletformáló kezdeményezésekhez vezetnek, amelyek során a tanulók és a migránsok megtapasztalhatják és népszerűsíthetik az olyan közös uniós értékeket, mint – többek között – az emberi méltóság, a társadalmi felelősségvállalás és a befogadás.

Oktatási megközelítésünk

Kontextus

Mielőtt belevágnánk, fontos átgondolnunk az életünket, a tudásunkat és az érzéseinket.

Mielőtt nekifognánk a munkának, fontos, hogy megértsük a tanulók, a tantermi környezet, az iskola és a közösség tágabb összefüggésrendszerét. Honnan indul a projekt konkrétan a mi iskolánkban?

Ebben a közegben mi a projekt kiindulási pontja?

Élményszerzés és gondolkodtatás minden egyes fejezetben
Az oktatás több, mint pusztán tényszerű ismeretszerzés.

A tanulóknak:

- meg kell tanulniuk az ítéletalkotást (ideértve az értékítéleteket is) korunk igen bonyolult világában;
- saját érzéseikre és értékeikre támaszkodva ki kell fejleszteniük önmagukban a kritikai gondolkodás képességét;
- meg kell tanulniuk átértékelni saját sztereotípiáikat, előítéleteiket és korábbi előfeltételezéseiket, valahányszor olyan információkkal és élményekkel szembesülnek, amelyeket meglepőnek találnak, vagy amelyek megkérdőjelezik korábbi ismereteiket, vélekedéseiket;
- képesnek kell lenniük átgondolni önnön reakcióikat és érzéseiket éppúgy, mint másokét;Understand who they are and how they relate to others.
- képesnek kell lenniük tanulni mind saját tapasztalataikból, mind pedig másoktól, kihasználva a személyes találkozások kínálta lehetőségeket;
- képesnek kell lenniük tanulási útjuk során rábízni magukat mások útmutatására és támogatására.

Co-funded by
the European Union

Oktatási megközelítésünk

Amint a tanulók magukévá tették az új gondolatokat, attitűdöket és értékeket, érezni fogják a késztetést a cselekvésre. A senkit hátra nem hagyó együttműködésben végzett munka értelmet ad a tanulásnak és előmozdítja a társadalmi igazságosság ügyét.

Az igazi tanulás feltételezi a téma alapos átgondolását. Fontos, hogy mind a tanulók, mind a tanárok felismerjék az újonnan szerzett ismeretek hatását. A kulcs a tudatos tanulás.

Co-funded by
the European Union

A tanmenet felépítése

A tananyag fejezetei

A tananyag hat fejezetre oszlik. Egyes fejezetek mindössze egy 45–50 perces foglalkozást igényelnek, mások akár két 45–50 perces foglalkozást is igénybe vehetnek. Szánjunk időt arra, hogy tanulóinkkal végigvegyük az összes fejezetet. Amennyiben ez nem lehetséges, a tananyagot akár adaptálhatjuk is a helyi körülményekre. Kérdezzük meg a helyi projektpartnert, mi ennek a legjobb módja.

Vonjuk be a nemzeti Together4Change projektpartnert!
Ehhez a projekthez elengedhetetlen, hogy partneri kapcsolatot alakítsunk ki a nemzeti **Together4Change projektpartner**rel. Részvételük különösen fontos a 3. és a 6. fejezetben, bár együttműködés a többi fejezet kapcsán is megvalósulhat. A Together4Change lehetőséget kínál szilárdabb partneri kapcsolat kialakítására, hogy mind a tanulás, mind a cselekvés valódi értelmet nyerjen.

Munkalapok
Minden fejezetben található egy tanári munkalap, amelyben alapvető információkat és ötleteket találunk a műhelyfoglalkozás lebonyolításához. Ezenkívül minden fejezethez társul egy tanulói munkalap is, amelyben megtalálhatóak a különböző gyakorlatokhoz – szerepjátékokhoz, tevékenységekhez és elgondolkodtató gyakorlófeladatokhoz – kapcsolódó kérdések. Ajánlatos minden foglalkozás előtt kiosztani az előre kinyomtatott munkalapokat a tanulóknak, hogy a kérdések kéznél legyenek.

A tanmenet felépítése

Az önismeret felfedezése
Annak felfedezése, milyen fontos az önismeret, mielőtt másokkal kapcsolatba lépnénk, függetlenül vélt vagy valós másságuktól.

Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon
Tevékeny ismeretszerzés és készségfejlesztés különböző médiumok eredményes alkalmazása révén, az információk kritikai elemzésére való képesség erősítésének céljával.

Nézőpontváltás
A nézőpontváltásra való képesség fejlesztése érdemi találkozások révén; a tanulók bátorítása az érzelmi bevonódásra és élményeik átgondolására.
*Ajánlatos ezt a fejezetet előre átbeszélnünk a nemzeti Together4Change projektpartnerrel, hogy ki tudjuk tűzni a találkozás napját és koordinálni tudjunk azzal a személlyel, akivel a tanulók találkozni fognak.

Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás
A nézőpontváltásra való képesség fejlesztése annak révén, hogy a tanulókat bizonyos morális alapelvek átgondolására bátorítjuk és lehetőséget teremtünk a személyes meggyőződésekről folytatott beszélgetésekre.

Az előítéletek kezelése
Annak tudatosítása, hogy az általánosítás elfedi előlünk az egyének sajátos, egyedi valóságát, ami hátrányos megkülönböztetéshez vezet.

Lépjünk a tettek mezejére
A szemléleti nyitottság fejlesztése és a változtatásra való képesség tudatosítása a másokkal való együttműködésre alapuló cselekvésen keresztül.

*A kurzusnak ebben a szakaszában olyan – az egyes korábbi fejezetekhez kapcsolódó – cselekvési kihívásokat találunk, amelyeket a tanulók helyi migráns- és menekültszervezetekkel és azok képviselőivel való együttműködésben teljesíthetnek. A nemzeti Together4Change projektpartner segít az ehhez szükséges kapcsolatok kiépítésében.

Az egyes fejezetek felépítése

Bevezetés:
Ebben a részben felvázoljuk a kurzus általános célját, konkrét célkitűzéseit, a használt kulcskifejezéseket, a kurzus tartalmát, az alkalmazott módszereket és az adott fejezet feldolgozásának időigényét.

Tevékenység:
A feladat leírása. A feladatok egy része 12–18 éves tanulókra van szabva, másokat a 15 év alatti vagy feletti korcsoport igényeihez lehet igazítani. (A 15 éves korhatár csak irányelv; a legmegfelelőbb feladatokat mindig saját osztályunk adottságainak és körülményeinek figyelembevételével válasszuk ki.)

Tippek a tanításhoz:
Hasznos javaslatok a tananyag hatékony feldolgozásához.

Together4Change:
Emlékeztető arra, hogy valós változást csak a nemzeti Together4Change projektpartnerrel való szoros együttműködésben tudunk elérni. (Ez a rész különösen a 3. és a 6. fejezet esetében releváns.)

Elgondolkodtató gyakorlófeladat:
Rövid gyakorlat a tanulók számára az egyes fejezet kapcsán tanultak önálló átgondolására. Erre sor kerülhet a fejezet végén, vagy feladhatjuk házi feladatként, így a tanulók saját, személyre szabott anyagot tudnak összeállítani az egymást követő fejezetek anyagának alaposabb átgondolásához.

Összefoglalás és átvezetés:
Rövid ajánlás arra, hogyan zárjuk le az adott fejezetet és hogyan vezessük fel a következőt.

A tananyag segítségével elért változás értékelése

Mielőtt végigvennénk a tananyagot a tanulókkal, alapvető, hogy felmérjük, jelenleg mennyire értik a tananyag fontosabb fogalmait és hogyan vélekednek azokkal kapcsolatban. A tananyag feldolgozásával elért tényleges hatást ehhez a kurzus elején felmért kezdeti szinthez hasonlítva fogjuk mérni. A tananyag teljes feldolgozását követően újabb – kurzuszáró – felmérésre fog sor kerülni, hogy meg tudjuk ítélni, milyen új ismereteket szereztek a tanulók és esetleg változott-e a felfogásuk. Az értékelési eljárást úgy alakítottuk ki, hogy a tanulók anonimitásának biztosítása mellett lehetővé tegye az eredményes adatgyűjtést. Az alábbiakban leírjuk az értékelési eljárás működését.

Regisztráció:
A tanárok a https://jrschange.org/projects/together-for-change/ weboldalon megadott linken tudnak – az általuk kiválasztott nyelven – regisztrálni.

Co-funded by
the European Union

A tananyag segítségével elért változás értékelése

A tanulói kódok kiküldése az értékeléshez:

A sikeres regisztrációt követően a tanárok e-mailben kapnak egy Excel állományt, amely pontosan annyi egyedi kódot tartalmaz, ahány tanuló a regisztrációs űrlapon szerepel. Az e-mailben benne lesz az a két link is, amelyen keresztül hozzáférhetnek az előzetes, illetve a kurzuszáró felmérés űrlapjához.

Dear teacher,
Thank you for registering for the Together for Change project!

To make sure that the curriculum is helping students best understand the topic of Migration and take action we invite you to ask your students to fill a brief questionnaire before using the Together for CHANGE Curriculum and after teaching them. Each questionnaire is anonymous and has only 13 multiple choice questions.

- Evaluation 1 (Before teaching Together for CHANGE): LINK
- Evaluation 2 (After teaching Together for CHANGE): LINK

To measure the change of perceptions and understanding of each student in an anonymous way, we have created individual codes for each student based on the information you have provided (Country, teacher email, Class name and student number). You can find attached to this email an excel that has the individual codes for each student. To ensure each student uses the same code at the start and the end of the programme, we recommend you fill the name and surname columns in alphabetical order.

If you have forgotten to include any students and you need more codes, please copy the last code and add 1 to the last number (E.g.: last code: *ENnale.barbiei@jr.netEJ23-49*; New code: *ENnale.barbiei@jr.netEJ23-50*;). Otherwise, contact us and we will assist you.

Once again, thank you for registering for the Together for Change Project and do not hesitate to contact us if you have any questions.

Kind regards,
The CHANGE team.

A kódok kiosztása

A tanulókat tanáruk látja el saját egyedi kóddal. Ezzel az eljárással úgy tudjuk összegyűjteni az értékeléshez szükséges adatokat, hogy közben nem sérül a tanulók anonimitása, és a rájuk vonatkozó érzékeny információk sem kerülnek illetéktelen kezekbe. Érdemes lehet kinyomtatni a kódlistát és minden kód mellé odaírni a tanuló nevét arra az esetre, ha valamelyikük elfelejtené a kódot, amelyet kapott.

Co-funded by
the European Union

A tananyag segítségével elért változás értékelése

Előzetes felmérés:

Mielőtt megkezdenénk a tananyag feldolgozását, a tanárok megadják a tanulóknak az előzetes felmérés linkjét. Fontos, hogy emlékeztessük a tanulókat, hogy a felmérő űrlap kitöltésekor azt a kódot használják, amelyet személyesen kaptak.

Kurzuszáró felmérés:

A tananyag összes fejezetének feldolgozása után a kurzuszáró felmérést is a tanárok bonyolítják le oly módon, hogy megadják a tanulóknak a kurzuszáró felmérés linkjét. A tanulóknak ez alkalommal is ugyanazt a kódot kell használniuk, mint amelyet az előzetes felmérés alkalmával használtak.

Evaluations 1

Evaluations 2

Co-funded by
the European Union

A kurzus előkészítése

A kurzus arra összpontosít, hogy a tanulókat építő jelleggel megismertesse a sokszínűséggel és annak számos vonatkozásával, s arra törekszik, hogy nagyobb nyitottságra bátorítsa a tanulókat az emberek közötti tényleges vagy vélt különbségek tekintetében. Az eredményes előkészítés érdekében szánjunk egy percet arra, hogy felmérjük a osztályteremben uralkodó dinamikát:

Milyen az osztály jelenlegi összetétele a tanulók szociális, etnikai és kulturális háttere szempontjából?

Előfordultak-e olyan konfliktusok, amelyek a tanulók közti szociális, etnikai és kulturális különbségekből fakadnak? Vannak-e rendszeresen felmerülő problémák?

A kurzus előkészítése

Értékeljük az osztályközösségen belül esetleg felmerülő konfliktusok jellegét és súlyosságát:

Elég jelentősek a konfliktusok ahhoz, hogy akadályozzák a nyílt párbeszéd kialakulását a sokszínűségről és a migrációról? Figyelembe véve a kurzus általános céljait és a kapcsolódó feladatokat, megítélésünk szerint a tanulók vonakodhatnak-e esetleg a részvételtől a meglévő feszültségek miatt? Esetleg lehetséges, hogy ezek a konfliktusok fokozódnak és káros interakciók alakulnak ki a tanulók között?
Ha ez a helyzet, nem biztos, hogy a kurzus megtartása eléri a célját, mivel nem kizárt, hogy inkább erősíti a negatív dinamikát, mintsem elősegítené a megértést. Ilyen esetekben fontos, hogy bevált konfliktuskezelési módszerekkel rendezzük a konfliktusokat. Szükség esetén szakértői segítséget kell kérni a nyílt párbeszéd előmozdításához. Hasznos lehet az iskola vezetőségével is egyeztetni a kurzus megvalósíthatóságáról, valamint az esetlegesen szükséges külső támogatásról.

Másfelől lehetőséget teremtenek-e ezek a konfliktusok az értelmes beszélgetésekre? Ha igen, akkor ezek a feszültségek felbecsülhetetlen értékű alkalmat teremthetnek arra, hogy a tanulók mélyebben megértsék önmagukat is és mélyebben megértsenek másokat is, ami nagyobb fokú nyíltságot eredményezhet. Beszéljük meg ezeket a kihívásokat a nemzeti Together4Change projektpartnerrel és határozzuk meg együtt, hogy melyek a legjobb stratégiák a helyi adottságokat, sajátosságokat figyelembevéve.

A kurzus előkészítése

Saját hátterünk, kiindulási helyzetünk

A kurzus elsődleges célkitűzése, hogy segítsen a tanulóknak tényszerű ismereteket szerezni a menekültek és a migránsok tapasztalatairól. Tanárként nem kell a téma szakértőinek lennünk és nincsen szükségünk különösebben széleskörű előzetes ismeretekre sem.

Az azonban alapvető fontosságú, hogy tisztában legyünk saját ismereteink esetleges korlátaival, és felismerjük, mikor van szükség további tájékozódásra.

A nemzeti Together4Change projektpartner képzési lehetőséget fog kínálni a tanároknak; az ezeken való részvétel hasznosnak bizonyulhat a kurzus előtti felkészülésben.

A partnerkapcsolat kialakítása

Fontos, hogy stabil partnerkapcsolatot alakítsunk ki a Together4Change projektpartnerrel és egy olyan, migránsok/menekültek által vezetett szervezettel vagy annak képviselőivel, amelynek van tapasztalata a témakörben.

A nemzeti Together4Change projektpartner a teljes folyamat során a tanárok rendelkezésére fog állni, és szükség szerint támogatást, iránymutatást fog nyújtani a tanároknak. Bármely olyan probléma vagy kérdés kapcsán koordinálhatunk vele, amely akár a kurzus előkészítése, akár annak tényleges levezetése során felmerül, így bármikor van lehetőség az esetleg szükségessé váló változtatásokra.

Ha rögtön a folyamat elején kialakítjuk ezt a partnerkapcsolatot, együttműködő légkörben tudjuk megtervezni a projekt lehető legeredményesebb megvalósítását.

Tevékenységek 16-19 éves tanulók részére

1. FEJEZET: AZ ÖNISMERET FELFEDEZÉSE

Co-funded by the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

1. fejezet:
Az önismeret felfedezése

AZ ÁLTALÁNOS CÉL

Annak felfedezése, milyen fontos az önismeret, mielőtt másokkal kapcsolatba lépnénk, függetlenül vélt vagy valós másságuktól.

A KONKRÉT CÉLKITŰZÉSEK

A tanulók megértik, milyen értékeket vallanak.
A tanulók átgondolják saját, a menekültekkel és a migrációval összefüggő élményeiket, hozzáállásaikat és érzéseiket.
A tanulók érdeklődést kezdenek mutatni e témák alaposabb megismerése és új ismeretek szerzése iránt.

KULCSSZAVAK ÉS TARTALOM

Értékek, tudatosság, a megálmodott jövő, migrációs történetek (mind a saját történeteink, mind a mások történetei)

MÓDSZEREK ÉS IDŐIGÉNY

Személyes önmegismerés és moderált párbeszéd a tanulók között gondolatébresztő kérdések mentén (támogató stimulusok alkalmazásával).

Időigény: 45–50 perc

Co-funded by the European Union

1. fejezet:
Az önismeret felfedezése

„Mi az, ami a saját életem szempontjából fontos és értéket képvisel?”

Kérjük meg a tanulókat, hogy az alábbi kérdések alapján alkossanak „profilt” önmagukról. Magyarázzuk el a tanulóinknak, hogy nagyon fontos, hogy a felsorolt kérdések megválaszolása közben „önmagukat adják”: nincs helyes vagy helytelen, jobb vagy rosszabb válasz (a tanulók itt találják meg a kérdéseket → „1. fejezet – Tanulói munkalap”)!

1. Van-e olyan konkrét személy (akár „hős” vagy „hősnő” is) könyvekben, filmekben vagy sorozatokban (vagy akár a való életben), aki különösen nagy benyomást tesz rád és különösen fontos a számodra? Miért kedveled (vagy akár: csodálod) őt?

2. Van-e bármi, ami más emberekkel kapcsolatban különösen bosszant vagy idegesít? Pontosan mi zavar ebben?

3. Ha lenne olyan kincsesládád, amelyben megőrizhetnéd a számodra legfontosabb – a családodhoz, a barátaidhoz, a szülő- vagy lakóhelyedhez fűződő – embereket, helyeket, tárgyakat, érzéseket, illatokat vagy akár élményeket, mit tartanál benne? Írj egy listát 10 olyan dologgal, amelyet kincsként őriznél.

Co-funded by the European Union

1. fejezet: Az önismeret felfedezése

A menekültlét és a migráció témakörének bevezetése személyes elbeszéléseken keresztül

Kérjük meg a tanulókat, hogy nézzék meg Mary és/vagy Kate történetét, és válaszolják meg az alábbi kérdéseket (a tanulók itt találják meg a kérdéseket → „1. fejezet: Tanulói munkalap”):

Co-funded by the European Union

1. fejezet:
Az önismeret felfedezése

A videó megtekintése után vitassuk meg az alábbiakat a tanulókkal:

Milyen reményekkel és álmokkal tekint Mary/Kate a jövő felé?

Miben hasonlítanak és miben különböznek ezek a remények és álmok a te reményeidtől, álmaidtól?

Megismerted Mary és/vagy Kate migrációs történetét s a jövőre vonatkozó álmait. De vajon ismered-e a saját családod migrációs történetét? El tudod mesélni?

Co-funded by the European Union

1. fejezet:
Az önismeret felfedezése

A feldolgozásra javasolt történetek a szíriai és az ukrajnai háborúról szólnak. Mielőtt videót választunk, vegyük figyelembe az osztály összetételét. Ha ezek a történetek túlságosan is érzékenyen érintik a tanulóinkat, nyugodtan válasszunk más, a célra alkalmasabb történetet. Minthogy ennek a tanári útmutatónak a megírása idején ezek a konfliktusok még nem rendeződtek, lehetséges, hogy a tanulóknak nincs még mindegyikről tudomásuk, azaz szükségük lehet némi háttérinformációra.

Majdnem minden családnak megvan a maga migrációs története, érintse az akár a nagyszülőket, akár valamelyik nagybácsit vagy nagynénit, vagy akár magukat a tanulókat. A migráció egyazon ország határain belül is megvalósulhat (elköltözés az egyik országrészből a másikba, felköltözés vidékről valamelyik nagyvárosba, stb.), de országhatárokon is átívelhet. Fontos, hogy a tanulók felismerjék, hogy a migráció része saját történetüknek. Ha szeretnénk ezt a gyakorlatot bővített formában megvalósítani, megkérhetjük a tanulókat, hogy járjanak utána saját családjuk migrációs történetének és írjanak róla fogalmazást. Ugyanezt szorgalmi feladatként is feladhatjuk.

1. fejezet:
Az önismeret felfedezése

E fejezet feldolgozásához szükség esetén tanácsot kérhetünk a projektpartnertől. Ha megosztjuk a tanulók gondolatait a projektpartnerrel, az segíthet a 3. fejezet kapcsán megvalósuló találkozás eredményesebb előkészítésében.

Elgondolkodtató gyakorlófeladat

Mondjuk el, milyen feladatot kapnak a tanulók ebben a fejezetben (elgondolkodtató gyakorlófeladat → „1. fejezet: Tanulói munkalap”):

Legközelebb rátérünk a következő fejezetre; addigra:

Keress egy képet/fényképet, amely egy számodra különösen fontos dolgot vagy személyt ábrázol vagy jelképez, és amelyet nem szeretnél elveszíteni. Írj a kép mellé egy rövid, egymondatos magyarázatot.

Keress egy képet/fényképet, amely a jövőbeni álmaid egyikét ábrázolja vagy jelképezi. Írj a kép mellé egy rövid, egymondatos magyarázatot.

A menekültléttel/migrációval összefüggő jövőbeni álmokkal kapcsolatos kérdések közül válassz ki és jegyezz fel egyet, amely különösen érdekes számodra, és amelyre választ szeretnél kapni.

1. fejezet:
Az önismeret felfedezése

Elgondolkodtató gyakorlófeladat

Kérjük meg a tanulókat, hogy alkossanak kétfős csoportokat (párokat). Ha úgy érezzük, hogy az osztályunknak jobban megfelelne a nagyobb létszámú csoportokban végzett munka, alakíthatunk négy- vagy ötfős tanulócsoportokat is.

Az egyik tanuló elkezdi elmesélni a másik tanulónak, milyen gondolatok jutnak eszébe ezekről a kérdésekről.

A másik tanuló figyelmesen meghallgatja, majd visszajelzést ad, mégpedig úgy, hogy kiegészíti az alábbi mondatot:
Ø „Amit most elmeséltél, abból megértettem, hogy mi fontos és mi képvisel értéket a te életedben: az, hogy…” (majd saját szavaival megfogalmazza a hallottakat).

A kérdésekre válaszoló tanuló röviden reagálhat, hogy hogy érzi, megértette-e őt a másik tanuló, és elmondhatja, hogyan fogalmazná meg saját szavaival pontosabban, számára mi a fontos és mi képvisel értéket.

Ezt követően a másik tanuló osztja meg gondolatait a kérdésekkel kapcsolatban.

Végül a két tanuló megbeszélheti, hogy mi az, amely mindkettejük számára fontos és értéket képvisel, és mi az, amiben esetleg különböznek.

Co-funded by the European Union

1. fejezet:
Az önismeret felfedezése

Elgondolkodtató gyakorlófeladat

Ez után mondjuk el a tanulóknak, mi a célja ennek a gyakorlatnak.

Akár így is lezárhatjuk a feladatot:

“Ha azt szeretném, hogy általában jó és építő jellegű kapcsolataim legyenek az emberekkel, és különösen azokkal, akik felé esetleg nem merek nyitni, mert másnak vagy akár idegennek tűnnek a szememben (vagy ténylegesen azok is), akkor feltétlenül tudatában kell lennem annak és éreznem kell, hogy mi az, ami számomra fontos és értéket képvisel. Csak akkor tudok különösebb félelem nélkül találkozni másokkal, ha pontosan tudom és értem, hogy mi az, ami számomra fontos és értéket képvisel, hiszen csak így tudok megállapodni másokkal arról, hogy mi az, ami nekünk mint együtt élő közösségnek fontos.”

Co-funded by the European Union

1. fejezet:
Az önismeret felfedezése

Összefoglalás és átvezetés

Kérjük meg a tanulókat, hogy néhány mondatban fejtsék ki, mit tanultak ebben a fejezetben; bátorítsuk néhányukat gondolataik megfogalmazására. Ha néhány tanuló már megosztotta a gondolatait, mi is összefoglalhatjuk a tanulságokat saját szavainkkal, visszautalva a fejezet fent összefoglalt általános céljaira.
Ez után bevezethetjük a következő fejezetet e szavakkal: „A következő foglalkozás alkalmával a menekültlétről és a migrációról fogunk elmélyültebben beszélni!”

Co-funded by
the European Union

1. fejezet: Az önismeret felfedezése

A legfontosabb kifejezések szószedete

A menekültlét és a migráció témakörének megvitatása során fontos világosan definiálni és helyesen használni bizonyos kifejezéseket, hogy elkerüljük a félreértéseket.

Migránsok: azok, akik – ideiglenesen vagy örökre – elhagyják hazájukat, hogy máshol éljenek és dolgozzanak. A migráció okai nagyon különbözőek lehetnek, ugyanakkor a migránsok többé-kevésbé önszántukból vágnak útnak.

Menekült: az a személy, akit mások vagy a körülmények kényszerítenek otthona, hazája elhagyására.
A menekült jogi értelemben és A menekültek helyzetére vonatkozó egyezmény (más néven az 1951-es menekültügyi egyezmény) szerint olyan személy, akit „faji, vallási okok, nemzeti hovatartozása, illetve meghatározott társadalmi csoporthoz való tartozása vagy politikai meggyőződése miatt” üldöznek.
Azokra a személyekre, akik saját hazájukon belül menekülnek el otthonukból és nem lépnek át nemzetközileg elismert határt, a „saját hazájukon belül lakóhelyüket elhagyni kényszerült személyek” kifejezést használjuk.
Menekültek szélesebb értelemben azok az emberek, akiket háború vagy természeti katasztrófa űzött el otthonából (néha a klímaváltozás következtében). A menekültek a szónak ebben a tágabb értelmében is kényszerből menekülnek, azaz nincs választási lehetőségük.

Co-funded by the European Union

1. fejezet:
Az önismeret felfedezése

A legfontosabb kifejezések szószedete

Nem mindig lehet világosan és egyértelműen különbséget tenni az „**önszántukból**” útnak induló migránsok és a „**kényszermigráció**” között. Az embereket néha a „***gazdasági menekült***” kifejezéssel illetik – csak azért, hogy ezzel megkérdőjelezzék, hogy joguk van-e segítséget kérni. Ugyanakkor a gazdasági problémák sokszor olyan súlyosak (alultápláltság, egészségügyi ellátás hiánya, stb.), hogy azok már az emberek egészségét és életben maradását fenyegetik, így e tényezők miatt is kényszerülhetnek hazájuk elhagyására.

Ha további és még pontosabb meghatározásokat keresünk, hasznos lehet az Európai Migrációs Hálózat több nyelven elérhető interaktív szószedete. Minthogy vannak fontos, egy adott országban használatos meghatározások és szabályozások, a hazánkban működő CHANGE partnertől is kérhetünk tájékoztatást.

Tevékenységek 16-19 éves tanulók részére

2. FEJEZET: AZ INFORMÁCIÓ BEFOGADÁSA ÉS FELDOLGOZÁSA – KRITIKAI MÓDON

Co-funded by the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

2. fejezet: Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

AZ ÁLTALÁNOS CÉL

Tevékeny ismeretszerzés és készségfejlesztés különböző médiumok eredményes alkalmazása révén, az információk kritikai elemzésére való képesség erősítésének céljával.

KONKRÉT CÉLKITŰZÉSEK

A tanulók megtanulnak tevékeny módon ismereteket szerezni a menekültlét és a migráció témakörében. A tanulók jártasságot szereznek, illetve továbbfejlesztik képességeiket a források értékelésében és az információk kritikai szellemű elemzésében.

KULCSSZAVAK ÉS TARTALOM

Migráció, kényszermigráció, menekültlét, adat, tény, megbízható források

MÓDSZEREK ÉS IDŐIGÉNY

Az ismeret és a vélemény, illetve a hiteles információ és az álhír megkülönböztetésével, valamint az általánosítások és egyszerűsítések felismerésével kapcsolatos gyakorlatok.

Lehetséges, hogy ez a gyakorlat két 45–50 perces foglalkozást is igénybe vesz. Alternatívaként egy foglalkozás alatt is feldolgozható, ha
(A) minden kutatási feladatból kiválasztunk két prioritást élvező kérdést, vagy
(B) megkérjük a tanulókat, hogy a válaszaikat foglalják írásba.

2. fejezet: Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

Összetett témában kutatunk információk után!

Alakítsunk a tanulókból három- vagy négyfős csoportokat. Az internet segítségével keressenek válaszokat az alábbi kérdésekre (a tanulók itt találják meg a kérdéseket → „2. fejezet: Tanulói munkalap”).

a. Véletlenszerűen adjuk ki a csoportoknak az „A”, a „B”, illetve a „C” feladatot, de gondoskodjunk arról, hogy ha csak lehetséges, mindig legyen legalább két csoport, amelyik ugyanazon a kutatási feladaton dolgozik.

“A” FELADAT	“B” FELADAT	“C” FELADAT
Mire gondolunk, amikor migrációról beszélünk?	Milyen okok vezethetnek oda, hogy valaki a migráció útjára lép vagy elmenekül hazájából?	Melyek a releváns számok és statisztikák?

b. Utasítsuk a csoportokat, hogy dokumentálják az információkat, amelyekre rábukkantak. A vizuális szemléltetés alapvető fontosságú; a rendelkezésre álló idő és eszközök függvényében arra is megkérhetjük őket, hogy készítsenek prezentációt (flipchart, PowerPoint stb. használatával) mindannak bemutatására, amit együtt felfedeztek (utaljunk vissza a „2. fejezet – Tanulói munkalap” kérdéseire).

Co-funded by the European Union

2. fejezet: Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

TASK

Mire gondolunk, amikor migrációról beszélünk?

Mi a migráció? Csak az tekinthető migránsnak, aki elhagyja hazáját?

Mi minősül kényszermigrációnak? Milyen körülmények fennállása esetén válik egy hazájából elmenekülő személy menekültté?

Mi az 1951-es menekültügyi egyezmény, és miért van jelentőség jogi szempontból?

Előfordult tömeges kényszermigráció hazádból más országokba? Milyen okok húzódtak meg a háttérben?

Co-funded by the European Union

2. fejezet:
Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

TASK

Milyen okok vezethetnek oda, hogy valaki a migráció útjára lép vagy elmenekül hazájából?

Annak, ha valaki elmenekül hazájából, számos oka lehet. Ezek egy része olyan problémákkal függhet össze, mint például a politika, a klíma, a nemi diszkrimináció, a vallás, vagy a gazdaság. Fel tudsz idézni egyéb okokat? Mindegyikre hozz példát más-más országból.

Látsz bármilyen összefüggést egyfelől saját életmódod vagy a hazádban uralkodó politikai helyzet, másfelől a migráció okai között? Milyen lépéseket lehet tenni a kényszermigrációhoz vezető tényezők megszüntetésére?

Co-funded by the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

2. fejezet:
Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

TASK

Melyek a releváns számok és statisztikák?

Hány ember kényszerült otthona elhagyására világszerte 2023-ban? Hány gyermek volt köztük? Hány nő volt köztük?
A világ mely országaiban él a legtöbb menekült?

Hány ember menekült az Európai Unióba 2023-ban?
Hány ember menekült hazánkba 2023-ban?

Közülük hányan mentek tovább másik országba? Mely országokból érkeznek azok a menekültek, akik hazánkban keresnek menedéket?

Előfordult tömeges kényszermigráció hazádból más országokba? Hány ember menekült el és mely országokba?

Co-funded by the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

2. fejezet:
Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

Attól függően, hogy hogyan ítéljük meg os.ztályunk ismeret- és kompetenciaszintjét, adhatunk több-kevesebb tippet is a tanulóknak. Ehhez felhasználhatjuk a jelen fejezet végén összeállított forráslistát (lásd „Hasznos források a tájékozódáshoz” cím alatt), de kiegészíthetjük azt a hazánkban rendelkezésre álló tájékozódási lehetőségekkel is – ilyenek lehetnek például a felelős hatóságok, a civilszervezetek, illetve a széles körben megbízhatónak ítélt médiumok weboldalai.

Segíthetünk a tanulóknak gyakorolni, hogyan különböztessék meg a megbízható forrásokat a megbízhatatlan forrásoktól. Ehhez ajánlhatunk nekik példákat mindkét típusú forrásra. Ajánljunk nekik olyan szervezeteket és médiumokat, amelyeket mi magunk „hitelesnek” tekintünk, de emellett olyanokat is, amelyeket „problémásnak” vélünk – például azért, mert hajlamosak az elfogadhatatlan általánosításra vagy az álhírterjesztésre. Ilyenek lehetnek például azok a bulvárlapok vagy szenzációhajhász kiadványok, amelyek közismerten hajlamosak a túlzott egyszerűsítésre vagy az álhírterjesztésre, de akár olyan szervezetek weboldalai is, amelyek közismerten migrációellenes nézeteket vallanak.
Továbbá amennyiben lehetséges, mutassunk be híradásokat különböző bulvárlapokból e különbségek szemléltetésére.

2. fejezet:
Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

Elgondolkodtató gyakorlófeladat

Mondjuk el, milyen feladatot kapnak a tanulók ebben a fejezetben (elgondolkodtató gyakorlófeladat és kérdések → „2. fejezet: Tanulói munkalap”):
Merüljünk bele jobban! Miután rögzítették a megszerzett információkat, kérjük meg a csoportokat, hogy hajtsák végre a következő lépéseket:

- **Foglaljátok össze a megállapításaitokat: milyen információkat fedeztetek fel az egyes kérdésekkel kapcsolatban?**
- **Fogalmazzátok meg, mi keltette fel a kíváncsiságotokat: soroljatok fel legfeljebb öt kérdést, amelyek a kutatás során merültek fel bennetek.**
- **Gondolkodjatok el a különböző nézőpontokon: hogyan egyeznek vagy térnek el a megállapításaitok más csoporttagok megfigyeléseitől, illetve a témával kapcsolatos korábbi ismereteiktől?**

Co-funded by the European Union

2. fejezet: Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

Osszátok meg egymással és hasonlítsátok össze eredményeiteket.

A tanár véletlenszerűen válasszon ki egy-egy kérdést az „A”, „B” és „C” feladatból, majd buzdítsa a tanulókat, hogy mondják el, milyen megállapításokra jutottak. Ehhez a tanár használja a következő kérdéseket:

1. Volt esetleg, aki eltérő információt talált? Milyen megállapításokra jutottatok?
2. Mit gondoltatok a feladat elvégzése előtt, és hogyan változott meg a véleményetek ennek az információnak a megismerése után? Miért?
3. Találtatok eltérő válaszokat ugyanarra a kérdésre? Mi magyarázhatja ezeket a különbségeket?

Ez jó alkalom lehet az 1. lépésben elkészített szemléltető anyagok bemutatására is.

Co-funded by the European Union

Ismerjétek meg még jobban a helyzetet világszerte!

Mutassuk meg a tanulóknak az alábbi hétperces videót. Az ENSZ Menekültügyi Főbiztosságának (UNHCR) anyaga az otthonuk elhagyására kényszerülőkkel kapcsolatos globális trendekről szól, és a menekültkérdéssel kapcsolatos jelentős fejleményekről számol be. A videónak megvan az az előnye, hogy felidézi az ebben a fejezetben bár megbeszélt információk egy részét (globális szinten), ugyanakkor „arcokat társít" az adatokhoz és a tényekhez, így életszerűbbé teszi őket.

2. fejezet:
Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

Az elsődleges célkitűzés az, hogy a tanulók felismerjék, hogy a migráció összetett kérdés. Ha online rákeresnek a „migráns” kifejezésre, a találati listák elején megjelenő képek gyakran olyan embereket ábrázolnak, akik kis csónakokban menekülnek hazájukból, vagy járhatatlan útvonalakon haladnak. Fontos azonban megérteniük, hogy a migráció lehet kényszerű és önkéntes is. A tanulóknak azt is meg kell érteniük, hogy nem csupán háborúk és konfliktusok kényszerítenek embereket arra, hogy a migráció útjára lépjenek; léteznek más tényezők is, amelyek szenvedést okoznak, és amelyeket az emberi jogok megsértésként lehet értelmezni.

Ennél a fejezetnél hasznos lehet támogatást kérni valamelyik Together4Change projektpartnertől, például a Jezsuita Menekültszolgálat (JRS) képviselőjétől vagy egy menekültek/migránsok által vezetett szervezettől. A felkért szakértő javaslatokat adhat a kutatási feladatokhoz kapcsolódó prezentációkhoz, és szükség esetén további információkkal egészítheti ki azokat.
Emellett ha az időnk engedi, a felkért szakértő megoszthatja saját meglátásait is. Az is előnyös lehet, ha az iskola más tanáraival is együttműködünk; bevonhatunk például partnerként egy földrajztanárt – ez segítheti a tanulók adatelemzési és kutatási munkáját a foglalkozás során.

Co-funded by the European Union

2. fejezet: Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

A **Together4Change projektpartner** segíthet a pontos információk felderítésében. A projektpartnert meghívhatjuk arra az alkalomra is, amikor a tanulók beszámolnak kutatási eredményeikről, hogy meghallgassa, mire jutottak, és esetleg további érdekes információkkal egészítse ki a tanulók kutatását.

Elgondolkodtató gyakorlófeladat

Mondjuk el, milyen feladatot kapnak a tanulók ebben a fejezetben (elgondolkodtató gyakorlófeladat és kérdések → „2. fejezet: Tanulói munkalap”):

- Mi volt új és meglepő számodra?
- Milyen érzelmeket váltanak ki belőled az eléd kerülő különböző információk?

Co-funded by the European Union

2. fejezet: Az információ befogadása és feldolgozása – kritikai módon

Összefoglalás és átvezetés

Kérjük meg a tanulókat, hogy néhány mondatban fejtsék ki, mit tanultak ebben a fejezetben. Ha néhány tanuló már megosztotta a gondolatait, mi is összefoglalhatjuk a tanulságokat saját szavainkkal, a fejezet fent összefoglalt általános céljaira.

Ha az idő engedi, fontoljunk meg egy rövid tevékenységet. Kérjük meg a tanulókat, hogy keressenek rá a „migráció” fogalomra az interneten, majd vizsgálják meg azokat a képeket, amelyek a találati listák élén jelennek meg. Ezeken a képeken nagy valószínűséggel otthonukból elűzött emberek nagy csoportjait látjuk sivatagban, dzsungelben, tengeren stb. Bár ezek a képek valós helyzeteket jelenítenek meg, emlékeztessük a tanulókat arra, hogy a migráció – ahogyan tanulták – ennél sokkal több mindent felölel, és igen összetett kérdés.

Migráció

Végül mondjuk el, hogyan fogjuk feldolgozni a következő fejezetet: „A következő fejezetben mélyebben beleássuk magunkat a menekültek által megélt helyzetekbe.” Minthogy a következő fejezetben a tervek szerint több feladat is szerepel, érdemes lehet előre szólni a tanulóknak, hogy ezek közül melyekkel fogunk foglalkozni.

Hasznos források a tájékozódáshoz

Ezeken a weboldalakon a menekültekkel és a migrációval kapcsolatos háttér-információkat, ábrákat, adatokat és tényeket találhatunk.

A Jezsuita Menekültszolgálat (JRS) weboldalai:

JRS Európa

JRS Írország

JRS Málta

Egyéb nemzetközi és európai szervezetek weboldalai:

- Az Egyesült Nemzetek Menekültügyi Főbiztosságának (UNHCR) weboldala
- A Menekültek és Száműzöttek Európai Tanácsának (ECRE) weboldala
- Az Európai Bizottság „Migrációs Ügyek és Uniós Belügyek Főigazgatósága” nevű szervezeti egysége
- A Nemzetközi Katolikus Migrációs Bizottság (ICMC)
- A Vatikán weboldalának migránsokkal és menekültekkel foglalkozó oldala
- Az Európai Migrációs Hálózat (EMH) szószedete
- A Nemzetközi Migrációs Szervezet (IOM) weboldala
- Az okmányokkal nem rendelkező migránsokkal kapcsolatos nemzetközi együttműködési platform (PICUM) weboldala
- Az Amnesty International weboldala

Co-funded by the European Union

Tevékenységek 16-19 éves tanulók részére

3. FEJEZET: NÉZŐPONTVÁLTÁS

Co-funded by the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

3. fejezet: Nézőpontváltás

AZ ÁLTALÁNOS CÉL

A nézőpontváltásra való képesség fejlesztése érdemi találkozások révén; a tanulók bátorítása az érzelmi bevonódásra és élményeik átgondolására.

A KONKRÉT CÉLKITŰZÉSEK

A tanulók képesek lesznek érzelmileg is megérteni a migrációra kényszerített emberek élethelyzeteit, élményeit és jövőre vonatkozó elképzeléseit.
A tanulók megtapasztalják, hogyan változik meg korábbi nézőpontjuk, s érdemi ismereteket szereznek a témakörrel kapcsolatban.

KULCSSZAVAK ÉS TARTALOM

Nézőpontváltás, találkozás, empátia

MÓDSZEREK ÉS IDŐIGÉNY

Személyes találkozás a kényszermigrációt megtapasztalt személyekkel.
Moderált párbeszéd az empátia erősítésére és a sajátunkétól eltérő nézőpontok jobb megértésére.

Időigény: 45-50 perc

Co-funded by the European Union

3. fejezet: Nézőpontváltás

Találkozás, történetmondás, tanulás

E fejezetben kifejezetten ajánlatos együttműködnünk a nemzeti Together4Change projektpartnerrel, hogy meg tudjuk szervezni a találkozást az osztályteremben egy olyan meghívott, migrációs háttérrel rendelkező személlyel, aki elmondja saját személyes történetét, ideértve a migrációval, az aktív társadalmi szerepvállalással és az érdekképviseleti munkával kapcsolatos tapasztalatait is. A JRS kapcsolatot teremtett olyan személyekkel, akik készen állnak arra, hogy osztálytermi foglalkozások keretében találkozzanak a tanulókkal. A nemzeti Together4Change projektpartner fogja koordinálni a találkozást, illetve lehetővé tenni a kapcsolatfelvételt a meghívandó vendéggel.

Co-funded by the European Union

3. fejezet: Nézőpontváltás

A tanulók felkészítése

GETTING READY

A tanulókat leginkább az előző fejezet végén tanácsos felkészíteni a vendég érkezésére (lásd az átvezetést a 2. fejezetről a 3. fejezetre). Mondjuk el, hogy a vendég rendkívül személyes élményekről fog beszámolni, amelyekről néha nehéz vagy fájdalmas lehet beszélnie.

Bátorítsuk a tanulókat, hogy tegyenek fel kérdéseket, ugyanakkor emlékeztessük őket, hogy a vendégnek jogában áll eldönteni, hogy válaszol-e vagy sem. Ajánlatos a tanulók kérdéseit írásban bekérni. Ez lehetővé teszi a vendég és a Together4Change projektpartner számára, hogy előre áttekintsék a kérdéseket és eldöntsék, melyekre válaszol a vendég. Az érzékenységek figyelembevétele miatt szükség lehet bizonyos kérdések átfogalmazására is.

ATTENTION PLEASE!

Tartsuk szem előtt, hogy a történetét a tanulókkal megosztó személy igen kiszolgáltatott helyzetben van, ezért kulcsfontosságú, hogy figyelmes és tiszteletteljes légkört alakítsunk ki és tartsuk tiszteletben a magánélet szentségéhez fűződő jogát. Helyezzünk hangsúlyt arra, hogy a körülmények biztosítsák minden résztvevő számára a komfortos és tiszteletteljes párbeszéd lehetőségét.

Bátorítsuk a tanulókat, hogy gondolkodjanak el azon, hogy nekik milyen érzés lenne ismeretlen közönség előtt beszélniük a személyes élményeikről, érzéseikről, reményeikről és vágyaikról.

3. fejezet: Nézőpontváltás

Fontoljuk meg, hogy a Together4Change projektpartnerrel kialakított kapcsolatunk mennyire hasznos lehet majd, amikor a cselekvési kihívásokra kerül sor, de akár a program más fejezetei kapcsán is.

A vendégek, akik eljönnek, hogy megosszák történeteiket az osztállyal, előadásukkal ihletet vagy akár ötleteket is adhatnak a 6. fejezetben tervezett cselekvési tervekhez. Bátorítsuk őket arra, hogy vitassák meg ezeket az ötleteket az osztállyal előadásuk kapcsán.

A meghívott vendég felkészítése

GETTING READY

Fontos, hogy a meghívott vendég kellően biztonságban és felszabadultan érezze magát a beszélgetés során ahhoz, hogy megossza személyes élményeit – amelyek egy része embert próbáló és fájdalmas pillanatokhoz kapcsolódhat, és olyan témákat érinthet, mint a veszteség, a gyász, a remény és a jövőre vonatkozó tervek – anélkül, hogy ez újabb érzelmi terhet róna rá. Arra is fel kell készíteni a vendéget, hogy nem biztos, hogy a tanulók mindig a legérzékenyebb módon fogalmazzák majd meg kérdéseiket, megjegyzéseiket.

Fontos, hogy olyan vendéget hívjunk meg, aki elég régóta él már hazánkban ahhoz, hogy beszélni tudjon mind pozitív, mind negatív tapasztalatairól az elfogadás és elutasítás, a befogadás és a kirekesztés, és egyéb releváns témakörökben. Bár a csak nemrég érkezett menekültek is értékes meglátásokkal tudnak bennünket gazdagítani, nem biztos, hogy már eleget tudnak arról, hogy milyen is hazánkban élni.
Ideális esetben a meghívott vendégnek képesnek kell lennie a tanulókkal anyanyelvükön kommunikálni. Ha ez nem lehetséges, tolmácsolásra lehet szükség, így azonban lehetséges, hogy az elmesélt történetek bizonyos finom részletei elvesznek. Tolmácsolás mellett maga a beszélgetés is több időt vehet igénybe.

Co-funded by
the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

3. fejezet: Nézőpontváltás

A tanulók korábban már beszélgettek saját, a jövőre vonatkozó vágyaikról és álmaikról, a migráció témakörének összetettségéről, és arról is, hogy az emberi jogok esetleges megsértése hogyan törheti derékba ezeket az ambíciókat. De bármilyen nagyok is a kihívások, a tanulóknak fel kell ismerniük, hogy az álmok megvalósíthatóak, az igazságtalansággal szemben pedig fel lehet lépni. A tanulók kérdéseket fogalmaztak meg e témakörökben, a nemzeti Together4Change projektpartnerek pedig tudnak olyan vendégeket ajánlani – akár önmagukat, akár más, általuk ismert személyeket –, akik nem mondtak le az álmaikról, felvették a kesztyűt az igazságtalansággal szemben, és jelenleg is szerepet vállalnak az érdekképviseleti munkában és a szemléletformálásban. Ez a találkozás így fordulópontot jelenthet a tanulók életében: arra inspirálhatja őket, hogy átgondolják, hogyan tudnak együttműködni annak érdekében, hogy álmaikat valóra váltsák s egységesen fellépjenek a beszélgetés során megismert igazságtalanságokkal szemben.

A történet terelgetésének egyik módja az, ha fontolóra vesszük az alábbi témákat:

- **Bizalomra és bizalmatlanságra épülő kapcsolatok**
- **Biztonságérzet és a biztonság hiányának érzete**
- **Olyan helyzetek, amelyekben kitartottunk a nehézségek ellenére**
- **Álmaink, a változás iránti vágyaink, valamint a jövőbeni reményeink**
- **Érzelmeink és érzéseink**
- **Az érdekvédelmi munka terén szerzett tapasztalataink**
- **A személyiségi jogok tiszteletben tartása vagy ennek hiánya**
- **A méltányos és a méltánytalan bánásmóddal kapcsolatos tapasztalatok**

Természetesen a meghívott vendégnek teljes mértékben jogában áll csak azt megosztani, amiről szívesen beszél a tanulókkal.

3. fejezet: Nézőpontváltás

A Together4Change projekt keretében a találkozásban részt vevő személyek külön tréning alkalmával kapnak felkészítést. Azonban az itt következő információ is segít abban, hogy megértsük, mennyire fontos a felkészülés, illetve annak biztosítása, hogy a találkozás során mindenki – de különösen a vendég – számára biztonságos és támogató legyen a légkör.
A személyes történetét elmesélő vendéget és a Together4Change projektpartnert előre tájékoztatni kell a megvitatásra kerülő témákról, és arról, hogy maga a beszélgetés hogyan fog lezajlani. Alapvető fontosságú megadni az osztály összetételére, a tanulók életkorára, a résztvevők létszámára, az ütemezésre, illetve a beszélgetés helyéül szolgáló fizikai tér olyan paramétereire vonatkozó részleteket, mint például hogy szükség lesz-e mikrofonra. Annak érdekében, hogy mind a vendég, mind az összes többi résztvevő számára kellően komfortos legyen az esemény, kifejezetten tanácsos a beszélgetés moderálását olyasvalakire bízni, aki ismeri a vendéget – ilyen lehet akár a helyi JRS-partner, akár a migránsok/menekültek által vezetett partnerszervezet valamely más képviselője.

Co-funded by
the European Union

3. fejezet: Nézőpontváltás

Bemutatkozás és párbeszéd

Amikor a vendég vagy a Together4Change projektpartner megérkezik az osztályba, röviden üdvözöljük, majd adjunk neki lehetőséget a bemutatkozásra. Kérjük meg a vendéget, hogy mondja el történetét a tanulóknak, és kérjük meg a tanulókat, hogy hallgassák végig anélkül, hogy félbeszakítanák. A vendég bemutatkozását követően a tanulók feltehetik a kérdéseiket és sor kerülhet a beszélgetésre. Ha a vendég tesz fel kérést, vagy esetleg valami különösen érdekes információt vagy gondolatot oszt meg, bátorítsuk a tanulókat, hogy gondolják azt át, majd fogalmazzák meg a véleményüket.

A hallottak átgondolása

A találkozás végeztével kérjük meg a tanulókat, hogy röviden mondják el, mi volt az, amit különösen megindítónak találtak, vagy ami különösen nagy hatást gyakorolt rájuk. Kérjük meg őket, gondolják át és mondják el, milyen remények fogalmazódtak meg bennük saját életükkel, illetve másokkal való kapcsolataikkal összefüggésben. Ez jó alkalom lehet arra is, hogy megbeszéljük a partnerrel, milyen cselekvési lehetőségeket érdemes megfontolnunk a 6. fejezet kapcsán. Mind a tanulók, mind a vendég/partner megoszthatja a többiekkel az ötleteit, és hasznos lehet átbeszélni, milyen együttműködési lehetőségek állnak rendelkezésre akár a partnerrel, akár más, a migrációval és a menekültléttel foglalkozó szervezetekkel.
Végül az utolsó szó legyen a vendégé: mit visz magával a beszélgetésből?

3. fejezet: Nézőpontváltás

Amennyiben személyes találkozásra nincsen lehetőség...

1

Dolgozzunk fel további forrásokat: igen sok olyan, a fejezet tárgyalásába beépíthető anyag áll rendelkezésre, amely a migrációval kapcsolatos történeteket ismertet. Az alábbiakban felsorolunk néhány forrást, amely hasznos lehet:
-– Az 1000 Dreams Project („Ezer Álom projekt") migránstörténeteket gyűjt össze: https://1000dreamsproject.com/
-– Encounter with Emmanuel Jal („Találkozás Emmanuel Jallal") – egy volt gyerekkatona megindító tanúságtétele: https://www.youtube.com/watch?v=hpvIXh15IZ0
– Videók az 1. fejezetből: nézzük meg újra az első fejezetben feldolgozott videókat az összefüggések alaposabb feltárására, új szempontok szerint

2

Bátorítsuk a tanulókat gondolkodásra! Több kérdés is segíthet a tanulóknak abban, hogy átgondolják a hallottakat. Felhasználhatjuk az összes kérdést, de válogathatunk is közülük (a tanulók itt találják meg a kérdéseket → „3. fejezet: Tanulói munkalap"):

- Milyen érzelmeknek és érzéseknek ad hangot a vendég, miközben megosztja veletek a történetét?
- Milyen élményekről és reményekről beszél?
- Mi volt az, ami leginkább megérintett vagy megindított?
- Milyen érzés volt ennek az embernek a történetét hallani vagy olvasni?
- Mit kívánsz nekik a jövőre nézve?

Co-funded by the European Union

3. fejezet: Nézőpontváltás

A projektpartner választja ki és hozza magával vagy kíséri el a meghívott vendéget, de kulcsfontosságú, hogy már a foglalkozás előtt is meglegyen a megfelelő együttműködés és az alapos felkészülés.

Elgondolkodtató gyakorlófeladat

Mondjuk el, milyen feladatot kapnak a tanulók ebben a fejezetben (elgondolkodtató gyakorlófeladat és kérdések → „3. fejezet – Tanulói munkalap”):

- Keress egy képet vagy ábrát, amely a reményt jelképezi.
- Mit kívánsz azoknak, akik otthonuk elhagyására kényszerülnek? Fogalmazz meg két kívánságot.
- Gondolkodj el azon, hogy te magad milyen kisebb vagy nagyobb hozzájárulással tudnád segíteni e kívánságok valóra válását.

Co-funded by the European Union

3. fejezet: Nézőpontváltás

Összefoglalás és átvezetés

Kérjük meg a tanulókat, hogy néhány mondatban osszák meg, milyen gondolatok és érzések merültek fel bennük ennek a fejezetnek a feldolgozása során.
Ha néhány tanuló már megosztotta a gondolatait, mi is összefoglalhatjuk a fontosabb tanulságokat saját szavainkkal (visszautalva a fejezet fent összefoglalt általános céljaira).

Ez után mondjuk el, hogy folytatjuk a munkát a következő fejezetben:

„A következő fejezet azzal foglalkozik majd, hogy mi vezéreljen bennünket, ha azt szeretnénk, hogy az igazságosság érvényesüljön a menekültek életében is, és hogyan tudunk mindannyian a lehető legjobban együtt élni.”

Co-funded by the European Union

Tevékenységek 16-19 éves tanulók részére

4. FEJEZET: ÍTÉLETALKOTÁS ÉS AZ ÁLLÁSPONTUNK MELLETTI KIÁLLÁS

Co-funded by the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

AZ ÁLTALÁNOS CÉL

A nézőpontváltásra való képesség fejlesztése annak révén, hogy a tanulókat bizonyos morális alapelvek átgondolására bátorítjuk és lehetőséget teremtünk a személyes meggyőződésekről folytatott beszélgetésekre.

A KONKRÉT CÉLKITŰZÉSEK

A tanulók képessé válnak a megalapozott ítéletalkotásra a migráció témakörében.
A tanulók képessé válnak ezeknek az ítéleteknek a megfogalmazására és megvitatására eltérő véleményű vitapartnerekkel.

KULCSSZAVAK ÉS TARTALOM

Etikai alapelvek és kritériumok (különös tekintettel az emberi jogokra), ítéletalkotás, tiszteletteljes vita, személyes és empatikus nézőpontváltás, együttélés

MÓDSZEREK ÉS IDŐIGÉNY

Nézőpontgyakorlatok: saját álláspontunk és ítéletünk megfogalmazása, alátámasztása és megvitatása

Lehetséges, hogy ez a gyakorlat két 45–50 perces foglalkozást is igénybe vesz.
Alternatívaként egy foglalkozás alatt is feldolgozható, ha (A) házifeladatként feladjuk a tanulóknak, hogy már otthon kezdjék el kidolgozni a csoportjuk álláspontját és követeléseit, vagy (B) a kerekasztal-beszélgetés után adunk fel egyéni házifeladatot a megbeszéltek átgondolására.

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

Nyomtassuk ki a szöveget, és osszuk szét a diákok között, majd a tanórán közösen olvassuk el a szöveget, és a diákokkal közösen találjuk ki a város nevét. A szöveg alapos elolvasása után kövessük a csoportalakításra és a szerepjáték lebonyolítására vonatkozó leírást.

A szerepjáték háttere

Szerepjáték: Hogyan akarunk együtt élni?
1. „X” kisvárosban jelentős változások következtek be az elmúlt tíz év során. Egy évtizeddel ezelőtt a lakosság még elsősorban idősekből ált, mert sok fiatal elvándorolt, hogy nagyobb városokban keressen jobb oktatási, foglalkoztatási és szórakozási lehetőségeket. A kisváros elnéptelenedett; főleg csak az idősebbek maradtak helyben. Mindez általános hanyatláshoz vezetett, s már azok sem érezték jól magukat ebben a környezetben, akik a maradás mellett döntöttek.
2. A legutóbbi néhány évben azonban „X” kisváros újabb változásokat élt meg. Megkétszereződött a lakossága; új családok érkeztek más városokból – belföldről és külföldről egyaránt. Sok újonnan érkezett családnak kisgyermekei vannak, és sok olyan fiatal is a városkába költözött, aki itt szeretne munkát találni és értelmes életet teremteni magának.

Co-funded by the European Union

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

Szerepjáték: Hogyan akarunk együtt élni?
3. A várost azonban – mind térben, mind szimbolikusan – kettéosztja egy út. Az út egyik oldalán azok élnek, akik „egész életüket itt élték le” ebben a kisvárosban. Az út másik oldalán olyan családok és fiatalok laknak, akik csak nemrég érkeztek máshonnan. Annak ellenére, hogy az elmúlt évtizedben új lakosok érkeztek, „X” kisvárost továbbra is barátságtalan környezetnek érzi valamennyi lakója.
4. A városka önkormányzata tudatában van ennek a helyzetnek és felhívással fordult a lakosság felé, hogy tegyenek javaslatokat a városka barátságosabbá tételére valamennyi lakója számára.
5. A lakosság két pártra szakadt. Az egyik csoport a „Nyitott Közösség” szellemében olyan intézkedéseket és infrastrukturális változtatásokat javasolt, amelyek elősegítik az együttélést és az integrációt, és amelyek kölcsönösen kedvezőek minden lakos számára. A másik csoport, amely a „Zárt Közösség” jelszó alatt sorakozott fel, előállt számos, főleg a kisvárosi életminőséget javító javaslattal, de anélkül, hogy bátorítaná a régi lakosok és az újonnan beköltözők közötti barátságos viszonyok kiépítését.

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

Szerepjáték: Hogyan akarunk együtt élni?

6. A városka önkormányzata meghívja mindkét javaslat egy-egy képviselőjét egy rövid vitára, amely az alábbi kérdések köré összpontosul:

Milyenné kellene „X” kisváros közösségének válnia idővel?
Milyen jellemzőkkel kell rendelkeznie a városkának ahhoz, hogy minden lakója számára befogadó környezetet teremtsen?
Hogyan járulhat ehhez hozzá és hogyan működhet együtt hatékonyan a kisvárosi közösség minden egyes tagja?
Milyen szabadidős tevékenységek erősítik a közösség egységét?
Milyen közösségi tereket kellene a városnak kialakítania?
Mit kell tenni ahhoz az üzleti élet, a közlekedés, a lakhatás és a szabadidős tevékenységek terén, hogy „X” kisváros barátságosabb hellyé váljék?
A gyermekjogok és a menekültek jogainak figyelembevételével mely jogok és kötelezettségek relevánsak ebben az összefüggésben?
Milyen álláspontot képviselnek ezekben a kérdésekben a „Nyitott Közösség” gondolat képviselői, szemben azokkal, akik a „Zárt Közösség” jelszava alatt sorakoznak fel? Milyen javaslatokat fogalmaznak meg a felek?

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

Legyünk tudatában annak, hogy tágabb környezetünktől függően bizonyos álláspontok népszerűbbek vagy népszerűtlenebbek lehetnek, mint gondolnánk. Fontos, hogy olyan biztonságos teret és atmoszférát alakítsunk ki, amelyben a tanulók úgy érzik, szabadon megfogalmazhatják a véleményüket akkor is, ha az nem „népszerű". Gondoskodjunk arról, hogy mindenki úgy érezze, hogy megkapja a neki járó tiszteletet, és hogy egymás kölcsönös tiszteletben tartása kulcsfontosságú.

Co-funded by the European Union

Alakítsunk öt csoportot:

Szerepjáték: Hogyan akarunk együtt élni?
1. csoport: Nevezzük ki a csoport egyik tagját a polgármester szerepére. Mivel a polgármester igen nehéz szerepet vállal magára a kerekasztal-beszélgetés során, ajánlatos, hogy ezt a szerepet mi magunk vállaljuk tanárként. Ebben az esetben alakíthatunk a tanulókból egy csoportot, amellyel megvitatjuk, hogyan lehet eredményesen moderálni a kerekasztal-beszélgetést.

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

Szerepjáték: Hogyan akarunk együtt élni?
2–5. csoport: E csoportok mindegyike nevezzen két-két képviselőt a kerekasztal-beszélgetésre, és vitassa meg, milyen álláspontokat és követeléseket fognak képviselni. A csoportok a következő összetételűek legyenek: • Olyan városlakók, akik vagy „egész életüket itt élték le”, vagy más városból – de az országon belülről – költöztek a kisvárosba nemrég, és nem akarják „megosztani a városukat” más kultúrákból érkező emberekkel. • Olyan városlakók, akik vagy „egész életüket itt élték le”, vagy más városból – de az országon belülről – költöztek a kisvárosba nemrég, de szeretnének együtt élni a város valamennyi lakójával, ideértve azokat is, akik más, idegen kultúrájú országokból érkeztek. • Olyan emberek, akik más országokból vándoroltak be, már tíz éve élnek „X” kisvárosban, és szeretnének együtt élni a város minden lakójával. • Olyan emberek, akik csak néhány hónapja vándoroltak be más országokból és élnek „X” kisvárosban, de alig várják, hogy megismerkedjenek a többi városlakóval.

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

- A kerekasztal-beszélgetés közben a többi tanuló megfigyelői szerepet tölt be.
- A gyakorlat közös átgondolása a kerekasztal-beszélgetés után (a tanulók itt találják meg a kérdéseket → „4. fejezet – Tanulói munkalap”):

Nézők:

Mit vettetek észre?
Milyen stratégiákat követtek a résztvevők?
Hangoztattak-e bármilyen előítéletet bárkivel szemben?
A menekültek és a helyiek milyen jogait és kötelességeit említették?
Mely érveket találtátok meggyőzőnek, és melyek voltak kevésbé meggyőzőek?
Sikerült-e közös álláspontra jutni, vagy inkább bizonyos résztvevők uralták a beszélgetést?
Milyen elképzelések hangoztak el a csapatban való közös játékkal, illetve a közösségben való együttéléssel kapcsolatban?

A kerekasztal-beszélgetés résztvevői:

Hogyan éreztétek magatokat a szerepetekben?
Hogyan éltétek meg azt, hogy olyan álláspont képviseltek, amelyet a „való életben” nem osztotok, amennyiben volt ilyen?
Sikerült-e meggyőznötök másokat? Ha igen, hogyan?
Megváltozott-e a véleményetek bármely kérdésben? Ha igen, miért?
Elégedettek vagytok a folyamattal és az eredménnyel? Ha nem, mi hiányzott, vagy mi zavart benneteket?
Ha újra lefolytathatnátok a beszélgetést, hogyan mutatnátok be az érveiteket?
Hogyan foglalnátok állást a megvitatott kérdésekkel kapcsolatban?

Co-funded by the European Union

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

A kerekasztal-beszélgetéssel kapcsolatban fontoljuk meg az alábbi felvetéseket:

Ütemezés: Minden képviselő számára biztosítsunk meghatározott időkeretet érvei bemutatására attól függően, mennyi idő van az egész foglalkozásra. Miután minden képviselő előadta érveit, nyissuk meg a vitát.

Időbeosztás: A tréner vagy polgármester szerepét betöltő személy legyen tisztában a foglalkozás időszükségletével, és ossza be az időt hatékonyan.

Térgazdálkodás: Előre tervezzük meg, hogyan használjuk majd a rendelkezésre álló teret, hogy megfelelő hely jusson mind a szerepjátékosoknak, mind a nézőknek.

Co-funded by the European Union

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

A tiszteletteljes és biztonságos légkör megteremtése: Ehhez a tevékenységhez fontos, hogy megteremtsük a tiszteletteljes és biztonságos légkört. Minden tanulónak meg kell értenie, hogy mi a felelőssége a tiszteletteljes és biztonságos légkör fenntartásában. Ha a tanulóknak nehézséget okoz kivárni, míg rájuk kerül a sor és megszólalhatnak, esetleg választhatunk valamilyen tárgyat azzal, hogy mindig annak van joga csak beszélni, akinél a tárgy éppen van.

Különbségtétel a tények és az értelmezések között: Felkészültségi szintjüktől függően ösztönözzük a tanulókat arra, hogy felismerjék, érvelésük során mikor támaszkodnak tényekre és mikor értelmezésekre.

Új nézőpontból megfogalmazott kérdések: Ha az idő megengedi és belefér a beszélgetésbe, felvethetünk olyan, új szempontból megfogalmazott kérdéseket, amelyek elmélyültebb gondolkodásra ösztönzik a résztvevőket, például „Megváltozna a véleményed, ha a közvetlen hozzátartozóid egy másik csoporthoz tartoznának?”, vagy „Mit gondolsz, egy Nobel-békedíjas mit mondana a helyedben?”

Bonyolult témakörök kezelése: Ha fölmerülne egy olyan összetett téma, amely kapcsolódik ugyan a szerepjátékhoz, de nem szerves része annak, eldönthetjük, hogy foglalkozunk-e vele ott rögtön, vagy inkább javasoljuk a tanulóknak, hogy tegyük félre egy későbbi beszélgetésre.

Co-funded by the European Union

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

Elgondolkodtató gyakorlófeladat

Elgondolkodtató gyakorlófeladat (elgondolkodtató gyakorlófeladat és kérdések → „4. fejezet – Tanulói munkalap”):

Írjátok fel azt a három legfontosabb jogot, amelyről gyermekként, bármely országban élve, semmilyen körülmények között nem mondanátok le.

Keressetek egy képet olyan tárgyakról vagy szimbólumokról, amelyek ezeket a jogokat jelképezik.

Bármikor dönthetünk úgy, hogy meghívjuk a **Together4Change projektpartner**t a műhelyfoglalkozáson való részvételre. Azonban ha erre nincs mód, akkor is tájékoztassuk a foglalkozás menetéről. A projektpartnerek személyes tapasztalatból ismerik a szerepjátékban bemutatottakhoz hasonló élethelyzeteket, és a meglátásaik hasznosak lehetnek mind a tanárok, mind a tanulók számára. A bevonásuk kulcsfontosságú lehet a kapcsolat kialakításában és abban, hogy az élmény a tanulókat együttműködő cselekvésre késztesse a jövőre nézve is.

4. fejezet: Ítéletalkotás és az álláspontunk melletti kiállás

Összefoglalás és átvezetés

- Kérjük meg a tanulókat, hogy néhány mondatban fejtsék ki, mit tanultak ebben a fejezetben.

- Ha néhány tanuló már megosztotta a gondolatait, mi is összefoglalhatjuk a tanulságokat saját szavainkkal (visszautalva a fejezet fent összefoglalt céljaira).

- Ez után vezessük be a következő fejezetet e szavakkal: „A következő foglalkozás alkalmával az előítéletek megértésére fogunk összpontosítani.”

Tevékenységek 16-19 éves tanulók részére

5. FEJEZET: AZ ELŐÍTÉLETEK KEZELÉSE

Co-funded by the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

5. fejezet:
Az előítéletek kezelése

AZ ÁLTALÁNOS CÉL

Annak tudatosítása, hogy az általánosítás elfedi előlünk az egyének sajátos, egyedi valóságát, ami hátrányos megkülönböztetéshez vezet.

A KONKRÉT CÉLKITŰZÉSEK

A tanulók megtanulják felismerni az általánosításokat és az előítéleteket önmagukban és másokban.
A tanulók elsajátítanak bizonyos stratégiákat az előítéletek és a hátrányos megkülönböztetés kezelésére.
A tanulók megértik, mennyire fontos, hogy tudatában legyenek saját előítéleteiknek, hiszen ez kulcsfontosságú a harmonikus kapcsolatok kiépítésében.

KULCSSZAVAK ÉS TARTALOM

Az általánosítások, sztereotípiák, előítéletek, valamint a hátrányos megkülönböztetés felismerése, valamint a kezelésükre szolgáló stratégiák alapvető fontosságúak a harmonikus együttélés kialakításához.

MÓDSZEREK ÉS IDŐIGÉNY

Gyakorlatok az általánosítások és az előítéletek felismeréséhez és a velük szembeni fellépéshez.

Időigény: 45-50 perc

5. fejezet:
Az előítéletek kezelése

Lehet, hogy több a közös bennünk, mint gondolnánk?

1 Kérjük meg a tanulókat, hogy nézzék meg ezt a háromperces videót...

5. fejezet:
Az előítéletek kezelése

... majd gondolkodjanak el a filmen az alábbi kérdések mentén (a tanulók itt találják meg a kérdéseket → „5. fejezet – Tanulói munkalap”):

- Tapasztaltam már olyat, hogy valaki beskatulyázott engem (úgy sorolt be egy bizonyos kategóriába vagy úgy aggatott rám bizonyos címkéket, hogy az sértette az önazonosságomat vagy korlátozta a lehetőségeimet), és azt gondolta, nincs bennünk semmi közös? Hogyan reagáltam erre?

- Beskatulyáztam valaha is embereket, azt gondolva, hogy teljesen másmilyenek, mint én? Mik voltak az érzéseim és reakcióim ezzel kapcsolatban?

- Tapasztaltam már olyat, hogy rájöttem, hogy valakivel, akit korábban beskatulyáztam, több közös van bennünk, mint addig gondoltam? Hogyan ismertem fel ezt?

Co-funded by the European Union

5. fejezet:
Az előítéletek kezelése

2

Kérjük meg a tanulókat, hogy számoljanak be tapasztalataikról egymásnak háromfős csoportokban.

3

Röviden magyarázzuk el, miről is szól a feladat:
Gyakran hajlamosak vagyunk elhamarkodva csoportosítani az embereket, azt gondolva, hogy „mi” nagyon különbözünk „tőlük”, és hogy alig vagy egyáltalán nem köt össze bennünket semmi. Skatulyázunk. Csak amikor jobban megismerjük őket és találkozunk velük, akkor döbbenünk rá, hogy mi minden összeköt bennünket, mi minden közös bennünk.

Co-funded by
the European Union

5. fejezet:
Az előítéletek kezelése

Általánosítások és előítéletek: hogyan tudjuk kezelni őket?

A leegyszerűsítő történet veszélye
1. Röviden meséljük el a tanulóknak „A leegyszerűsítő történet veszélye” című videó hátterét. Bár Chimamanda Adichie nigériai író tanulóként érkezett az Egyesült Államokba, nem pedig menekültként, mégis meg kellett tapasztalnia, milyen az, amikor egy meghatározott képpel vagy egyetlen leegyszerűsítő történettel kapcsolják össze. Beszédében arról mesél, hogyan élte meg ezt a címkézést és beskatulyázást: úgy érezte, nem ismerik el, hatalmat gyakorolnak fölötte, sőt, megfosztják méltóságától.

Co-funded by
the European Union

5. fejezet:
Az előítéletek kezelése

A leegyszerűsítő történet veszélye

2. Kérjük meg a tanulókat, hogy nézzék meg az alábbi videót és gondolkodjanak el a filmen az alábbi kérdések mentén (a tanulók itt találják meg a kérdéseket → „5. fejezet – Tanulói munkalap”):

Neked személy szerint ismerős-e az az élmény, hogy mások egy leegyszerűsítő történet alapján ítélnek meg? Ha igen, mi volt az az egyoldalú történet, amelyre a Rólad alkotott képet leegyszerűsítették? Hogyan élted ezt meg és hogyan kezelted? Ha belegondolsz, Te magad hogyan bánsz más emberekkel, hajlamos vagy-e arra, hogy egy emberről személyiségének árnyalt megítélése helyett leegyszerűsítő történetet fogalmazz meg magadnak? Ha igen, hogyan kezeled ezen hajlamodat?

Mi segít a szemléletbeli nyitásban, hogy nyitottá válj mások árnyalt, sokszínű történetének a megismerésére, befogadására? Mit tehetünk az ellen, hogy a sztereotípiák hátrányos megkülönböztetéshez vezessenek?

5. fejezet:
Az előítéletek kezelése

A leegyszerűsítő történet veszélye
3. Kérjük meg a tanulókat, hogy háromfős csoportokban osszák meg egymással tapasztalataikat az első két kérdésről. Kérjük meg őket, hogy a harmadik kérdésre adott válaszokat osszák meg az egész osztállyal. (Ha ezzel a fejezettel összefüggésben szeretnénk később cselekvési kihívást megfogalmazni, kijelölhetünk valakit, aki feljegyzi a 3. kérdésre elhangzó összes választ.)
4. Röviden magyarázzuk el, miről is szól a feladat: Hajlamosak vagyunk nagyon gyorsan egysíkú, leegyszerűsítő történetet képzelni az emberek mögé csak azért, mert egy bizonyos csoport tagjai, vagy mert bizonyos jellemzőkkel rendelkeznek, és hajlamosak vagyunk nem sokat foglalkozni azzal, hogy megtudjuk, ez a történet igaz-e, és hogy ezek az emberek milyen történeteket mesélnének el saját magukról. Sajnos a menekültek gyakran azt tapasztalják, hogy kevesen mutatnak valódi érdeklődést a történetük iránt. Ez ellehetetleníti a felek közötti érdemi találkozást, az eszmecserét, a kölcsönös gazdagodást.

5. fejezet:
Az előítéletek kezelése

Célszerű lehet elmagyarázni, milyen kognitív, érzelmi és hozzáállásbeli komponensek játszanak szerepet. A sztereotípiák olyan általánosítások, amelyek meggyőződéseken alapulnak (azon, amit gondolunk); előítéletek akkor keletkeznek, amikor ezek az általánosítások olyan kellemetlen érzéseket váltanak ki, mint a félelem, a viszolygás vagy a gyűlölet. Hátrányos megkülönböztetésre pedig akkor kerül sor, amikor ezeknek a tényezőknek kombinációja negatív cselekedetekre késztet bennünket valakivel szemben. Ezért kulcsfontosságú, hogy tudatában legyünk sztereotípiáinknak és előítéleteinknek, mert csak így tudjuk előzni a hátrányos megkülönböztetést.

A nemzeti **Together4Change projektpartner** személyes tapasztalatokon alapuló ismeretekkel rendelkezik e témakörrel kapcsolatban, és értékes tanácsokat adhat hatékony feldolgozására. Akár ismerhet is olyan helyi véleményformálókat, akik antirasszista aktivisták. Emellett lehetséges, hogy kiegészítő anyagokat is tud adni, ha szeretnénk mélyebben foglalkozni a témával.

5. fejezet:
Az előítéletek kezelése

Elgondolkodtató gyakorlófeladat

Mondjuk el, milyen feladatot kapnak a tanulók ebben a fejezetben (elgondolkodtató gyakorlófeladat és kérdések → „5. fejezet – Tanulói munkalap”):
Mondj három olyan állítást magadról, amelyet visszautasítanál, mert nem jellemeznek pontosan, vagy mert nem tartják tiszteletben az egyediségedet.

Összefoglalás és átvezetés

Kérjük meg a tanulókat, hogy néhány mondatban fejtsék ki, mit tanultak ebben a fejezetben. Ha néhány tanuló már megosztotta a gondolatait, mi is összefoglalhatjuk a tanulságokat saját szavainkkal (visszautalva a fejezet fent összefoglalt általános céljaira).
Ez után mondjuk el, hogyan fogjuk feldolgozni a következő fejezetet: „A következő foglalkozás alkalmával a tettek mezejére lépünk!”

Co-funded by the European Union

Tevékenységek 16-19 éves tanulók részére

6. FEJEZET: LÉPJÜNK A TETTEK MEZEJÉRE

Co-funded by
the European Union

TOGETHER FOR CHANGE

6. fejezet:
Lépjünk a tettek mezejére

AZ ÁLTALÁNOS CÉL

A szemléleti nyitottság fejlesztése és a változtatásra való képesség tudatosítása a másokkal való együttműködésre alapuló cselekvésen keresztül.

A KONKRÉT CÉLKITŰZÉSEK

A tanulók felismerik, milyen lehetőségeik vannak a cselekvésre a menekültlét, a migráció, a sokszínűség témakörében, illetve a rasszizmus elleni küzdelemben. Motiválttá és képessé válnak arra, hogy a rendelkezésükre álló lehetőségekkel éljenek.

KULCSSZAVAK ÉS TARTALOM

Cselekvés, együttműködés, együtt, az ismeretek megosztása, motiváció

MÓDSZEREK ÉS IDŐIGÉNY

A kurzus során megszerzett ismeretek és tapasztalatok felhasználásával olyan helyzetek feltárása, amelyek ezen értékek alapján cselekvésért kiáltanak. Migránsok/menekültek helyi egyesületeivel vagy migráns/menekült közösségek képviselőivel kiépíthető partnerkapcsolati lehetőségek feltárása a migrációval, menekültléttel, sokszínűséggel és a rasszizmus elleni küzdelemmel összefüggő projektek megvalósításának céljával a közösen elért változás jegyében. Mindenképpen egynél több foglalkozás, de ez a választott cselekvési forma függvénye.

6. fejezet:
Lépjünk a tettek mezejére

Cselekvési kihívás: előre!

Az oktatás csak akkor képes igazán nyitottabbá tenni a tanulók szemléletét és előmozdítani a változást, ha a tanulók ténylegesen a tettek mezejére lépnek. Hogy ezt lehetővé tegyük, olyan „cselekvési kihívás" megfogalmazását javasoljuk, amely túlmegy a foglalkozások során megbeszélteken. E kihívások a kurzus különböző fejezeteiben tárgyalt témaköröket terjesztik ki a szélesebb közösségre. Minden résztvevőnek hasznára lehetnek azok a cselekvési formák, amelyek elősegítik a közös – közösségi – gondolkodást.

Mindebből a tanulók akkor tanulnak érdemben, ha:
– olyan cselekvési formákban tudnak részt venni, amelyek összefüggésben vannak a kurzus során tanultakkal.
– sikerül partnerkapcsolatot kialakítani olyan egyesülettel vagy vezetővel, amely/aki a migrációval, menekültekkel, a sokszínűséggel, illetve a rasszizmus elleni küzdelemmel összefüggő projektekben vesz részt.
– a cselekvés beintegrálható egy, az iskolában már folyamatban lévő átfogóbb projektbe.

Az alábbiakban az egyes fejezetekhez kapcsolódó „cselekvési kihívások" olvashatóak. Választhatunk egyet, vagy dönthetünk úgy, hogy az osztályt csoportokra bontjuk és minden csoport maga dönti el, melyik kihívást szeretné fölvállalni. A kihívások legtöbbször a szemléletformálást célozzák, de megfontolhatunk olyan tevékenységeket is, amelyek inkább az adománygyűjtéssel, az érdekképviseleti munkával, találkozási lehetőségekkel vagy csereprogramokkal kapcsolatosak. Ezek természetesen csak javaslatok; a tanulók – együttműködésben a nemzeti Together4Change projektpartnerrel és/vagy a migránsok/menekültek helyi szervezeteivel vagy azok képviselőivel – maguk dönthetnek, hogy ezek közül a lehetőségek közül választanak egyet, vagy saját javaslatot dolgoznak ki.

6. fejezet:
Lépjünk a tettek mezejére

1. fejezet:
Mik a reményeid és az álmaid?

Készítsünk rövid videót!

A tanulók korábban már átgondolták, hogy milyen reményeik és jövőbeni álmaik vannak önmaguk és mások számára, és ezeket meg is osztották osztálytársaikkal. Megtekintettek olyan videókat is, amelyekben fiatal menekültek meséltek saját reményeikről és álmaikról. Lehetséges, hogy a meghívott vendéggel való találkozás alkalmával is megvitatták ezt a témakört.

Javasolt ezeket a reményeket és álmokat összegyűjteni, és rövid videót készíteni ezek alapján. Ezt a videót aztán megoszthatják az iskola közösségével. A tanulók a közösségi oldalak – TikTok, Instagram, YouTube stb. – kínálta eszközöket is felhasználhatják a videó elkészítéséhez. A lényeg a kreativitás.

Még több értelme lesz a gyakorlatnak, ha esetleg megfontoljuk, hogy a videót a **Together4Change partner**rel való együttműködésben készítjük el és terjesztjük. Határozzuk meg együtt, hogy mi a legjobb módja a videó bemutatásának. A cél megakadályozni azoknak a sztereotípiáknak és előítéleteknek a továbbterjedését, amelyek hátrányos megkülönböztetéshez vezethetnek.

6. fejezet:
Lépjünk a tettek mezejére

2. fejezet:
Szálljunk szembe a híresztelésekkel!

Kahoot!-kihívás az iskolai közösség számára

A tanulók sok információhoz jutottak a témakörről a 2. fejezet feldolgozása során. Átgondolhatják, milyen információt akarnak megosztani másokkal, majd a Kahoot! használatával kérdéseket dolgozhatnak ki az információra vonatkozóan.

Az elkészült Kahoot!-feladatlapot megoszthatják az iskolai közösségen belül. Adott esetben tarthatnak előadásokat az iskola más osztályai számára, versenyt szervezhetnek, vagy akár nyilvánosan is elérhetővé tehetik a Kahoot!-kvízt, hogy mások – például saját családtagjaik – is részt vehessenek.

A nemzeti Together4Change projektpartnerrel együttműködve pontosítani tudjuk a kérdéseket is és a válaszokat is, majd vele együttműködésben megtervezhetjük a feladatlap bemutatását és/vagy terjesztését. A projektpartnernek lehetnek további ötletei arra, hogy milyen más információt lenne még érdemes megosztani a Kahoot! platformon keresztül.

6. fejezet:
Lépjünk a tettek mezejére

3. fejezet:
Fogalmazzunk meg a remény üzenetét!

Művészi önkifejezés

A tanulók már több történetet meghallgattak és sok mindent tanultak a migráció tárgyköréről. A közösségi szellem kialakulásához kulcsfontosságú, hogy az igazságtalanságot személyesen vagy szemtanúként megtapasztaló emberek lássák a reményt.

A tanulók művészi eszközökkel is kifejezést adhatnak a reménynek. Dönthetünk úgy, hogy valamennyi tanuló ugyanannak a művészeti ágnak az eszközeit használják, de úgy is, hogy megengedjük nekik, válasszanak maguknak médiumot (mint pl. a festés, a fényképezés, a zene vagy egyéb képzőművészeti és egyéb vizuális kifejezési formák). Ezt követően kiállítást is rendezhetünk az iskolában.

Kereshetünk olyan külső partnert, aki együtt dolgozik velünk ezen a projekten és érdemi módon hozzájárul ahhoz. Ez a partner akár alkotó művész is lehet, aki esetleg műhelyfoglalkozást is vezethet a tanulók részvételével.

6. fejezet:
Lépjünk a tettek mezejére

4. fejezet:
Nyitott közösség

Ötletek a barátságos csapatokról/városokról

A tanulók már átgondolták, hogy mitől lesz egy csoport, egy sportcsapat vagy város befogadó mindenki iránt, és hogy hogyan élhetünk és játszhatunk együtt ezekben a közösségekben. Megfogalmazhatják írásban, milyen lépéseket kell tennünk mindannyiunknak annak érdekében, hogy boldogan együtt élhessünk.

Ezt követően minden megfogalmazott lépéshez készíthetnek egy transzparenst vagy molinót. Ezeket kinyomtathatják és kihelyezhetik az iskolában, de Instagram-posztot vagy hasonló tartalmakat is készíthetnek és megoszthatják azokat az iskola közösségi oldalain.

Az anyagokat a nemzeti Together4Change projektpartnerrel, illetve a migránsok/menekültek helyi szervezeteivel vagy azok képviselőivel együttműködve is elkészíthetjük és terjeszthetjük. Így több embert érhetünk el, és a bevont emberek és nézőpontok sokszínűsége révén még hathatósabban megfogalmazhatjuk au üzenetünket. Nem tudjuk a csapatokat, csoportokat, városokat elfogadóbbá és befogadóbbá tenni, ha nem hallgatjuk meg valamennyi érintettet.

6. fejezet:
Lépjünk a tettek mezejére

5. fejezet:
Aktivisták vagyunk

Kampány a rasszizmus ellen

A tanulók már átgondolták azt a kérdéskört, hogy a sztereotípiák mikor válnak hátrányos megkülönböztetéssé. A migrációra kényszerülő emberek legnagyobb része hátrányos megkülönböztetést tapasztal a befogadó országban. Ez gyakran a rasszizmussal függ össze.

A tanulók készíthetnek szórólapokat olyan javaslatokkal, amelyek segítenek megelőzni, hogy az előítéletek hátrányos megkülönböztetéssé váljanak. Ezeket a szórólapokat terjeszthetik nyomtatott formában éppúgy, mint virtuálisan.

Ha a nemzeti **Together4Change projektpartner**rel és/vagy a migránsok/menekültek helyi szervezeteivel vagy azok képviselőivel együttműködve dolgozunk, az együtt megalkotott anyagok pontosabbak lesznek és a terjesztésükkel is nagyobb hatást tudunk elérni. Lehetséges, hogy a partnereink már most is sokat tudnak arról, hogyan lehet küzdeni a hátrányos megkülönböztetés ellen, és hogy melyek azok az üzenetek, amelyek tényleg segítenek megérteni, mit tehetünk mindannyian – együtt – e cél elérése érdekében.

6. fejezet:
Lépjünk a tettek mezejére

Vannak olyan kisebb idő- és munkaigényű cselekvési formák is, amelyek akkor is megvalósíthatók, ha úgy érezzük, hogy szűkében vagyunk az időnek. Ha azonban az osztályunk erősen motivált, más tanárokat is bevonhatunk, vagy a kiválasztott a cselekvési formákat beépíthetjük más, meglévő iskolai eseményekbe vagy kampányokba is – különösen, ha tagja vagyunk valamilyen, a témakörhöz kapcsolódó hálózatnak. Ha ez a helyzet, azt mindenképpen beszéljük meg előre a nemzeti Together4Change projektpartnerrel és a migránsok és/vagy menekültek szervezeteivel vagy azok képviselőivel. Minél szélesebb együttműködést alakítunk ki, annál nagyobb lesz a hatása a cselekvésünknek. Ha tényleg együtt akarunk élni, együtt kell dolgoznunk.

Co-funded by
the European Union

Köszönjük, hogy időt szántál az útmutató áttekintésére! Reméljük, hogy az ismertetett információk hasznosak lesznek a vázolt tevékenységek sikeres megvalósításában. További információkért és forrásokért kérjük, látogass el a weboldalra:

https://jrschange.org/projects/together-for-change/